

A budapesti székhelyű Közép-Európai Földügyi Tudásközpont és kapcsolódó magyarországi sajtóosságok¹

Dr. Németh Imre miniszter, FVM

Tisztelt Vendégeink, Hölgyeim és Uraim!

Öröm számomra, hogy köszönhetem a Közép-Európai Földügyi Tudásközpont (Celk Center) kedvezményezett országainak képviselőit, nevezetesen az EU csatlakozó, tagjelölt, valamint a Nyugat-Balkán országából érkezett több mint félszáz földügyi szakembert és döntéshozót, a Világbank és több nemzetközi intézmény és fórum jelenlévő képviselőit.

Külön is köszöntöm *Maria Kadlicekova* aszszonyt, a FAO budapesti székhelyű alregionális iroda képviselőjében, továbbá az Európai Unió Állandó Kataszteri Bizottsága spanyol tisztségviselőjét, *Ignacio Garcia Rodriguez* urat.

A magyar sajtóosságokról röviden

A magyar sajtóosságokról röviden

A magyar földügyi szakigazgatás és intézményhálózata az elmúlt másfél évszázadban mindenkori lehetőségeinek megfelelően jól alkalmazkodott a változó körülményekhez, a szolgáltatásokkal szemben támasztott igényekhez. 1972 óta integ-

rált, az ingatlan-nyilvántartás és a kataszter együttes kezelésének és egyazon intézményhálózaton belüli működtetésének megvalósításával Európában is követendő példát mutatott. A fejlett technológiákat felhasználó szolgáltatás fokozatos kiépítésével a szervezet jelentős mértékben járult hozzá a 90-es évek magyarországi földreformja megvalósíthatóságához, és fontos szerepet játszik az Európai Unió-s csatlakozással összefüggő, különösen az agrárium és vidékfejlesztés területén jelentkező feladatok megoldásához.

Az előremutató intézményi kialakítás stabil jogszabályi környezettel párosult, amely szilárd alapja lett a jobbiztonság megvalósulásának. E mellett két további magyarországi sajtóosságot kell megemlítenem: a fejlett technológiák igény szerinti bevezetését és a nemzetközi együttműködésekben rejlő hasznon kiaknázását.

A földügyi és térképészeti szakigazgatásban a 70-es évek elejétől, több száz emberévnyi saját kutatás-fejlesztésre támaszkodóan valósult meg a korszerű technológiák (műholdas helymeghatározás; távérzékelés) felhasználása, a térképészeti, mezőgazdasági és környezetvédelmi célú alkalmazás-fejlesztés és tudásbázis kialakítása, az európai normák szerinti szolgáltatások bevezetése.

A 90-es évek elejétől az Európai Bizottság támogatásával megvalósult az ingatlan-nyilvántartás teljes körű számítógépesítése, a térképi alapok korszerűsítését biztosító infrastruktúra kialakítása.

Ebben az időszakban kezdte meg – az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága égisze alatt – rendsze-

1) *Dr. Németh Imre* földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter a Celk Center által szervezett 2003. október 31-i nemzetközi földügyi munkaértekezleten elhangzott megnyitó beszédének szerkesztett változata

res találkozói és tapasztalatcseréit az európai országok földügyi szakigazgatásainak munkafóruma, melynek Magyarország kezdettől fogva aktív tagja. Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottság – éppen a térségünk új köztársaságaira gondolva – kataszteri munkacsoportot hozott létre, és Irányelveket dolgozott ki földügyi szolgálatok létrehozása és működtetése elősegítésére. Az általános érvényű ENSZ dokumentum – amely a HABITAT konferenciára jelent meg – függelékében a magyar földügyi intézményrendszer információ-technológiai korszerűsítését választotta bemutatott példájának.

Ezt követően megkezdődött, és azóta befejeződött a 136 földhivatal számítógépes adat- és dokumentum-átviteli hálózat intranet rendszerének kiépítése, amelyhez jogszabály teszi lehetővé kliensek (üggyédek, közjegyzők, önkormányzatok, bíróságok stb. csatlakozását). A főváros után megindult a megyei földhivatalok térinformatikai szolgáltatásokat is nyújtó rendszerének kiépítése is. A rendszer teljes kiépítésével a 116 körzeti, illetve 19 megyei és a fővárosi földhivatal az ország egyik legjelentősebb információtechnológiai alapú szolgáltatójává válik, amely a hálózat-alapú kiszolgálás széleskörű bevezetése esetén az e-(elektronikus) Európa (e-Europe) célkitűzéseinek és az információs társadalom igényeinek is meg kell, hogy feleljen.

Az Európai Unió közöségi vívmányainak 1997-ben elfogadott nemzeti adaptációs programja keretében Magyarországon összehangolt munka kezdődött meg a földügy és térképészet területén is, szem előtt tartva az EU Közös Agrárpolitika által megkívánt jogharmonizációt és a kapcsolódó intézményfejlesztés szakterületi támogatását.

A többéves fejlesztés FVM Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) által elért eredményei a teljesség igénye nélkül következőkben foglalhatók össze.

Elkészült Magyarország 4 ha mélységű felszínborítási adatbázisa, amely az agrár-statisztika, az agrár-környezetgazdálkodás, a föld-, környezet- és természetvédelem, valamint a térségi fejlesztések számára egyaránt nélkülözhetetlen eszköz. Az 1990 és 2000 közötti változások 25 ha felbontású országos feltérképezésére vonatkozó EU programban Intézetünk a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumnak nyújt támogatást.

A Nemzeti Kataszteri Program Kht. eredményes munkáját dicséri, hogy már mintegy félmillió hektáron áll rendelkezésünkre szabvány szerinti digitális térképi adatbázis, és egyfajta gyorsításként megkezdődhetett a külterületek vektoros térképeinek előállítás. A terv szerint 2007 végére az egész ország ter-

ületén rendelkezünk majd sokcélúan felhasználható, számítógépen kezelhető ún. vektoros térképpel.

Az általános mezőgazdasági összeírás idején, 2000-ben megtörtént az ország teljes légifényképezése, majd a 10 m-es felbontású digitális magassági modelljének, továbbá az országos ortofotó adatbázisnak a létrehozása. Ezek az értéknövelt termékek nélkülözhetetlenek az EU Közös Agrárpolitikája szempontjából, de hasznosak mezőgazdasági, vízgazdálkodási és katasztrófavédelmi, agrár-környezetvédelmi, vidékfejlesztési, földkezelési és térségi tervezési munkákhoz egyaránt.

Országosan elkészült az EU szakértők által magas színvonalúnak minősített Mezőgazdasági Parcellák Azonosító és Referencia-rendszere, a MePAR. Ennek háttéréül szolgál az ún. raszteres, digitális kataszteri fedvény. Folyamatban van az Integrált Igazgatási és Ellenőrzési Rendszerrel való üzemszerű szolgáltatás előkészítése.

Országosan kidolgozott, és évek óta üzemszerűen alkalmazzák az EU mércének is megfelelő, távérzékelésre alapozott terület-alapú támogatások ellenőrzési rendszerét, a TAMELL-t.

Folyamatban van, és a csatlakozás időpontjára befejeződik az országos szőlőregiszter földügyi-térképészeti támogatása, mind a 22 borvidék és a több mint 300 hegyközség szintjén. A térinformatikai megoldás az EU szakértők elismerését is kivívta.

A magyar-német TAMA projekt keretében 1994 óta 5 megye 22 településén folytatott birtokrendezési módszertani fejlesztés tapasztalatai rendkívül gazdagok, és a következő területeken jelentkeztek: infrastruktúra-biztosítás; kommunikáció a helyi érdekeltekkel; intézményközi kapcsolatok; jogszabály-előkészítés; oktatás-képzés; fogadókészség erősítés és médiakapcsolatok, együttműködés vidékfejlesztési kistérségekkel; valamint a tényleges birtokrendezés kivitelezése.

Szintén folyamatban van a birtokrendezési módszertan továbbfejlesztése magyar-holland bilaterális együttműködésben. A konzultációs jellegű kapcsolat eddigi eredménye egy nemzeti birtokrendezési stratégia kimunkálásának előkészítése volt, a feltárt magyarországi helyzet és a bevált holland gyakorlat ismeretében. Az együttműködés gyűjtőpontjában – az EU követelmények és lehetőségek szem előtt tartásával – az intézményfejlesztés és oktatás-képzés állnak. A képzésbe meghívást kapnak a Tisza-völgyi árapasztó rendszer első tározójával kapcsolatos munkákban résztvevők is. A birtokrendezési stratégia elkészülte és a tározóterek földügyi rendezése a Nemzeti Földalap eszközeivel nemzetközi szempontból is jelentős esemény lesz.

Elkészült a FAO római központja észrevételezésével az a Műszaki együttműködési projektjavaslat, amely az árvízzel, és/vagy belvízzel súlyosan veszélyeztetett térségben a földhasználat-megváltoztatás hatékony megvalósításához FAO közreműködést is biztosít. A kiválasztott mintaterület várhatóan a kiválasztott apasztó tározók egyike lesz.

A fenti feladatok ellátásához, az eredmények hasznosulásához az intézményrendszer említett információtechnológiai fejlesztésén túlmenően, költségcsökkentő módon hozzájárul az FVM illetekesei számára immár hetedik éve üzemszerűen működő országos szántóföldi Növénymonitoring és termésbecslési rendszer. A NövMon szellemi-, infrastruktúrális- és adatháttere – beleértve a nagy- és közepes felbontású műholdfelvételek műszaki dokumentum értékű történelmi idősorait – továbbá a kifejlesztett technikai és szolgáltatási háttér haváriáknál, gyors válaszüddel, nem egyszer a katasztrófa-elhárítás rendelkezésére is állt

A Nemzeti Földalap alig több mint egy éves fennállása várakozáson felül igazolta ezen intézmény létjogosultságát. Szakmai- és munkakapcsolata a földügyi szakirányítással eredményes és zökkenőmentes. A birtokrendezéssel, ezen belül a földalappal kapcsolatos programnak még elején vagyunk, de nyilvánvalóvá vált, hogy fontos szerepe lesz a jövőben a fenntartható és versenyképes mezőgazdaság, valamint a birtokszerkezet ésszerű és hasznos kialakításában.

Négy további nemzetközi projekt megemlítése is helyénvaló itt. Közös jellemzőjük, hogy a földügyi szakágazat közreműködésével folytak, és egyik kedvezményezettje maga az agrárirányítás.

- **Az EU ACE projekt** 1998-ban a földpiac modelljét állította fel neves agrár-közgazdászok közreműködésével.

- **A Phare PARCELLA projektje.** Az Európai Bizottság Egyesített Kutatóközpontja felmérést és elemzést készített az egyes EU tagországokban alkalmazott parcellaazonosító és referencia rendszerekről. FVM felkérésre, e szintézis ismeretében mintegy egyéves helyszíni tájékozódás után elkészült javaslat nagy lépéssel járult hozzá ahhoz, hogy időben felgyorsuljanak a FÖMI vonatkozó eredményes fejlesztései.

- A FAO budapesti Alregionális Központjának a Közép-Európa térségére vonatkozó, **a földpiac fejlettségét és sajátosságait elemző felmérés és dokumentum.**

- A FAO római központja birtokpolitikai részlege által létrehozott „**Birtokrendezési irányelvek**” munkacsoport munkája, amely tudomásunk szerint a napokban kerül nyilvánosságra.

Végül néhány szót a szakterület eredményeinek témába vágó nemzetközi láttatásáról is.

A magyarországi téradat-infrastruktúra fejlesztésének helyzetéről a földügyi-térképészeti szakterületet felügyelő helyettes államtitkár novemberben, az EU Információs Társadalom Főigazgatósága által támogatott Európai Térinformációs Hálózat elnevezésű projekt brüsszeli záró konferenciáján számol be.

Tisztviselőink november folyamán részt vesznek az Európai Unió Állandó Kataszteri Bizottsága nyilatkozatának véglegesítésében, és felkérés alapján aktív közreműködői lesznek az olasz elnökség alatt megrendezésre kerülő decemberi EU Kataszteri Kongresszusnak.

A szakterület nem kormányzati szervekkel kialakított partnerségi kapcsolatában különösen figyelemreméltó a térinformatika területén bekövetkezett fejlődés. A mára félszáznál is több földügyi-térképészeti intézményt tömörítő nem-kormányzati interdiszciplináris szervezet, a HUNAGI idén decemberben meghívást kapott az ENSZ Információs társadalom Csúcstalálkozója keretében rendezett decemberi Fórumra is.

A hagyományosan jó együttműködés okán itt kell megemlítenem a Magyar Földmérési Térképészeti és Távérzékelési Társaságot is, mely a különböző nemzetközi szakmai szervezetek (FIG, ISPRS, ICA) ún. *magyar nemzeti bizottsága*iba delegált szakemberei révén igen aktív közreműködője és politikaformálója a nemzetközi szakmai törekvéseknek.

Befejezésül

Az elhangzottak talán igazolják: a Közép-európai Földügyi Tudásközpont létesítését kezdeményező Földművelésügyi Minisztérium nem csupán logisztikai és pénzügyi támogató szerepet vállal a Világbank és FAO mellett ebben a projektben. Mint kedvezményezett, igényeit is megfogalmazza, amelyek külön előadásban kerülnek ismertetésre az egyik szekcióban. Ezek mindenesetre az EU csatlakozás által a földügyi szakterülettel szemben támasztott követelményekkel, többek között az EU elvárások szerinti téradat-infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatosak.

Meggyőződésem, hogy az elmúlt időszak eredményeivel, kudarcaival, bevált gyakorlatával – a többi kedvezményezett országhoz hasonlóan – hitelesen és pontosan hozzá tudunk járulni az egymás közötti tapasztalatcseréhez, a Központ tudásbázisának gyarapításához, amelyhez magam és a minisztérium nevében sok sikert, a jelenlévőknek hasznos konferenciát és jó budapesti időtöltést kívánok.